

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

In treatment

NELLEKE NICOLAI

Slechts zelden wordt ons vak in films en tv-series op een manier weergegeven die wij herkennen, waarin de psychotherapeut niet wordt afgeschilderd als manipulatieve demon of geïdealiseerde engel. Gelukkig is er nu een bekroonde en veel bekeken serie gaande in de Verenigde Staten en diverse andere landen, die een zeer boeiend en genuanceerd beeld geeft van ons vak: *In treatment*.

De serie is gebaseerd op de Israëlische serie *Be tipul* (In behandeling) van Hagai Levi, die ongekend populair was. De Amerikaanse serie evenaart dat en scoort hoge kijkcijfers, ook bij een niet therapieminded publiek. Inmiddels heeft de serie een Golden Globe en een Emmy in de wacht gesleept. In de serie, die in 2008 startte en nu zijn derde seizoen tegemoet gaat, volgen we de psychoanalytisch psychotherapeut Paul Weston, volgens de scenarioschrijvers «a charming, relentless psychotherapist, who is seeking his own peaceful existence, free of self-doubt and ambivalence», en zijn patiënten.

De serie bestaat per seizoen steeds uit negen afleveringen met vijf episodes van elk ongeveer een half uur. Elke episode is gewijd aan één patiënt. In de vijfde episode zien we Paul, een schitterende rol van Gabriel Byrne, de acteur die bekend is van *The usual suspects*, zelf als supervisant bij Gina, een oudere collega van «het Instituut». Paul begint af en toe uit zijn rol te vallen. Er is een vrouwelijke patiënte, Laura, die een klassieke overdrachtsverliefdheid ervaart, en hij is verliefd op haar. Ook zien we tussen de bedrijven door glimpjes van zijn privé-leven.

Alle therapiegesprekken zijn zeer to the point en scherp. We zien hem worstelen met zijn tegenoverdrachtsgevoelens, zijn ambivalentie en reddersneigingen, zijn falen in het contact met zijn eigen gezin. We zien hem onredelijk tegenover Gina, die hem natuurlijk bevraagt over de relatie tussen zijn eigen mislopende huwelijk en zijn verliefdheid op Laura. Hij probeert het op haar aanwijzing netjes te doen door de therapie te beëindigen. Gina, een prachtrol van Dianne Wiest, zet hem zeer terecht op zijn nummer. Hij verwijt haar te gehoorzaam te zijn aan de rigide regels van het Instituut. Gina zegt hem dat het niet gaat over regels of morele categorieën maar om het verloren gaan van empathie.

Na het eerste seizoen breekt het huwelijk van Paul. Het eindigt met Paul die bij Laura op bezoek komt en een heuse onvervalste paniekaanval krijgt als zij hem in bed uitnodigt. We zien Laura's verliefdheid bekoelen, als zij merkt dat Paul een twijfelende man is, die tobt over kinderen, werk en zijn kapotte huwelijk. In de volgende serie verhuist hij naar Brooklyn en begint een nieuwe praktijk. In deze serie wordt hij aangeklaagd door de vader van een patiënt uit de eerste episode die zich gesuïcideerd heeft. Hij gaat in therapie bij Gina maar stopt daar ook weer mee.

Ik heb ademloos gekeken hoe Paul omging met het gedrag van elk van zijn patiënten. Het was bijzonder om te zien hoe goed hij vrijwel altijd doorvraagt en samenvat, maar ook regelmatig de boot mist. We zien dat bijvoorbeeld als hij gevoelens onder woorden brengt die nog niet herkend werden of als hij te snel is met een duiding.

De mooiste afleveringen vond ik die bij Gina, waarin hij alle rust en redelijkheid laat varen en onbekommerd al zijn eigen verwarde en angstige gevoelens op haar afreageert. Zo ziet hij haar als een slaperige spin die in haar hol op hem zit te wachten, heeft hij het gevoel dat zij hem manipuleert. Gina blijft scherp, bespreekt wat hij te berde brengt in het hier en nu en verdraagt zijn gevoelens, zonder wraak en zonder zich van de wijs te laten brengen. Zij is de eigenlijke psychotherapeutische ster van de serie.

Vanuit professioneel oogpunt overschrijdt Paul een grens bij vrijwel al zijn patiënten, maar vooral bij Laura. Hij is verblind door zijn eigen gevoelens en onderkent de reenactment onvoldoende. Hij wordt gered door zijn eigen angst, maar dan is er veel stukgemaakt. Het is een confronterende spiegel als we zien waardoor en in welke situatie een therapeut de mentaliserende ruimte verliest. Gek genoeg knapt een aantal van zijn patiënten wel op. Hij is kennelijk ook 'good-enough'. Zelfs Laura blijkt hem in de volgende serie hoog te achten en heeft veel aan de behandeling gehad.

De serie is in België en Nederland op de kabel te zien (Foxlife) en te koop op dvd. (Pas op: sommige Amerikaanse dvd's zijn incompatibel met Europese apparaten.) Een derde seizoen komt er in oktober 2010, met nieuwe acteurs en zonder Gina. Een Nederlandse versie, met bekende acteurs, zal worden uitgezonden bij de NCRV. (Mogelijk is bij verschijning van dit nummer de eerste serie alweer achter de rug.) Het is ideaal materiaal om in opleidingen en cursussen te vertonen, al mag dat alleen in 'huiskamers'. Voor belangstellenden biedt het internet een aantal previews en veel informatie, onder andere via Wikipedia, www.hbo.com en intherapie.ncrv.nl.